

Seminarer

Keynes og Fremtidens Danmark

SAFH afholdt den 5. april et miniseminar i ABA's foredragssal under overskriften *Hvem fandt på velfærdsstaten? Socialdemokratiet, 'Fremtidens Danmark' og Keynes*. Mødet formede sig som en diskussion af det socialdemokratiske efterkrigstidsprograms keynesianske karakter – eller mangel på samme – mellem Nils Bredsdorff og Niels Wium Olesen. Som optakt til diskussionen vistest filmen *Drømmen om Danmark* fra 1945, der blev fremstillet som propagandafilm, men af ukendte årsager aldrig anvendt.

Nils Bredsdorff, forskningsbibliotekar ved RUC, argumenterede i sit indledende oplæg for, at hverken Fremtidens Danmark eller dets ophavsmænd kan betegnes som keynesianske. En inspiration fra den britiske økonom John Maynard Keynes' teorier lader sig ikke påvise i samtidige kilder, og den økonomiske politik, der skitseres i det socialdemokratiske program, opviser heller ikke entydigt keynesianske træk. Der synes snarere at være tale om en tillempet myrdalsk tankegang, hævdede Bredsdorff med henvisning til den svenske økonom Gunnar Myrdal, hvis økonomiske teorier dannede grundlag for det svenske socialdemokratiske efterkrigstidsprogram *De 27 Punkter*. Og hverken dér eller i det tilsvarende norske program finder man positive henvisninger til Keynes.

Det danske socialdemokratiske politiske program byggede i stort omfang på egne erfaringer og velkendte økonomisk-politiske midler, og der var intet behov for

at legitimere dem med henvisninger til Keynes, understregede Bredsdorff. Han afviste ligeledes forestillingen om, at en gruppe socialistisk orienterede økonomer med Jens Otto Krag i spidsen skulle have påvirket dansk økonomisk politik i keynesiansk retning. Dertil var de for få og deres indflydelse for ringe. Danske økonomer var ganske vist bekendt med moderne finanstori, men for den omtalte gruppe synes Karl Marx og Gunnar Myrdal at have udgjort de vigtigste udenlandske inspirationskilder. Når man alligevel kan tale om keynesianisme i dansk økonomisk politik fra slutningen af 1940'erne og i 1950'erne, skyldes det en "importeret" amerikansk variant af denne (som Keynes i øvrigt selv vendte sig imod). Der må med andre ord skelnes mellem to former for keynesianisme og regnes med et brud i Danmark omkring 1948.

At Fremtidens Danmark skulle være et keynesiansk program, er ikke blot forkert, men også en uheldig myte, som historikere ukritisk har bragt videre i årevis. Det er udtryk for en manglende fagkritisk holdning, fastslog Bredsdorff i en kort historiografisk perspektivering af spørgsmålet. Hans kritik rettede sig især, men ikke alene, mod mødets anden debattør Niels Wium Olesen, der i flere artikler har gjort sig til talsmand for en keynesiansk tolkning af Fremtidens Danmark, og hvis artikel i *Historie* fra 1991 længe har tjent som fast reference i behandlinger af emnet.

I sit efterfølgende indlæg erkendte Niels Wium Olesen, arkivleder på Historisk Samling fra Besættelsestiden i Esbjerg, at kritikken på flere punkter er berettiget, og at han i den omtalte

artikel havde argumenteret utilstrækkeligt for sit synspunkt. Dog forsvarede han programmets keynesianske karakter. Der var sket en forandring i Socialdemokratiet under besættelsen, og stoltheden over 1930'ernes krisepolitik var afløst af en vis magtesløshed. Samtidig var man imponeret af amerikansk og – ikke helt med rette – britisk økonomisk politik. I Fremtidens Danmark sammenblandedes således idégodt fra flere sider, hævdede Wium Olesen. I forlængelse heraf pegede han også på 'genrespørgsmålet', dvs. Fremtidens Danmarks karakter af valgprogram.

I en række af modargumenter henviste Wium Olesen blandt andet til de kontroversielle elementer i Keynes' teori – herunder især ideen om underbudgettering – som det socialdemokratiske programs ophavsmænd af taktiske årsager ikke omtalte ved navn. Der var desuden tale om et nationalt politisk projekt og derfor ingen grund til at skilte med udenlandsk inspiration.

Modsat Bredsdorffs påstand kan der faktisk hentes bevis for en Keynes-inspiration i samtidige kilder, mente Wium Olesen, idet han henviste til Kragss omtale af Keynes i et radioforedrag i 1947 og Viggo Kampmanns kritik af princippet om budgetbalance i en anmeldelse af Beveridges *White Paper*.

Efter de to indlæg og en pause fulgte kommentarer fra tilhørerne. Herfra blev der blandt andet peget på spændingen mellem keynesianismen og en ældre socialdemokratisk tankegang, som kan ses i Fremtidens Danmark, samt på den omstændighed, at udenrigshandlen ikke er medtænkt i programmet; det giver ingen anvisning på løsning af

eventuelle betalingsbalanceproblemer. Der blev også gjort opmærksom på programmets korte levetid; allerede i 1947 var ideerne opgivet (jfr. regeringserklæringen samme år).

Endvidere er det bemærkelsesværdigt, at andre politiske partiers programmer i 1945 udtrykte lignende tanker (Det konservative Folkeparti, Dansk Samling), og at anerkendte danske økonomer allerede i 1930'erne var bekendte med Keynes' teori (Jørgen Pedersen, Jørgen Gelting).

Fra tilhørerside blev det understreget, at økonomer principielt bygger på ideer og ikke på kilder, og at det socialdemokratiske program på visse punkter var selvmodsigende. Sidstnævnte kunne skyldes den magtpolitiske kontekst, det blev til i. Socialdemokratiet var politisk presset i 1945 og lånte ideer overalt.

Programmet synes ikke desto mindre at have tre kerneelementer: demokratisering, modernisering og velfærd; i den sammenhæng fyldte Keynes kun lidt. Desuden måtte de vidtgående ideer snart opgives både på grund af partiets begrænsede politiske magt og som følge af den internationaliserede og liberaliserede økonomi, der sprængte programmets nationale ramme, fremgik det af en tilhørerkommentar.

I sine bemærkninger hertil fremhævede Bredsdorff endnu et centralt problem i den keynesianske teori – ikke mindst set ud fra en socialdemokratisk synsvinkel – nemlig lønfastsættelsen. Andre af datidens Keynes-inspirerede, men ikke-socialistiske økonomer var opmærksomme på dette, men af ideologiske og partipolitiske årsager kunne der fra

socialdemokratisk side ikke henvises til dem. Det problematiske ved at fastholde en fejlagtig keynesianske tolkning af Fremtidens Danmark er, at man derved også antyder, at slaget om den økonomiske politik var afgjort i 1945. Udviklingen i de efterfølgende ti år er meget vigtige, konkluderede Bredsdorff.

Wium Olesen gav i sit svar udtryk for, at det for ham var uden betydning, om man kaldte det keynesianisme eller funktionel finanspolitik. Hovedsagen er sidstnævntes politiske gennemslag og dermed statens placering som en vigtig faktor i den økonomiske politik. Det er dog værd at bemærke, at grundlaget i Socialdemokratiets økonomiske politik var markedsøkonomien, og at det førte til overvejelser om en vis regulering af løndannelsen.

Afslutningsvis fastholdt Wium Olesen forestillingen om cand.-polit.'ernes afgørende indflydelse; det var ikke kun spidserne i den statslige administration, der havde indflydelse. Og Keynes? – Ja, man beundrede i Danmark englænderne og havde formodentlig intet imod en henvisning til en af krigens sejrherre, afrundede Wium Olesen.

Carsten Frimand

En detaljeret præsentation af Nils Bredsdorffs kritik findes i hans bog *Fremtidens Danmark, socialdemokraterne og keynesianismen*, som netop er udgivet af Roskilde Universitets bibliotek (RUBS skriftserie nr. 29, 83 s.). Den kan hentes som PDF-dokument i fuldtækt på internetadressen:

<http://www.rub.ruc.dk/lib/omrub/publikationer/skrserie/skr29.pdf>

SFAH

Generalforsamling

Lars K. Christensen bød som formand velkommen til SFAH's ordinære generalforsamling, torsdag den 23. marts kl. 19.30. På vegne af bestyrelsen foreslog han Vagn Oluf Nielsen til dirigent.

Valg af dirigent og referent

Vagn Oluf Nielsen modtog valg og blev af generalforsamlingen valgt til dirigent. Dirigenten konstaterede, at generalforsamlingen var lovligt indvarslet og derfor beslutningsdygtig. Som referent blev Lone Palm Larsen fra bestyrelsen valgt.

Bestyrelsens beretning

Lars K. Christensen aflagde mundtligt bestyrelsens beretning for aktiviteterne i SFAH i 1999.

Den 9. og 10. oktober 1999 afholdt SFAH et seminar om *Dansk arbejderbevægelse og den kolde krig i Danmark 1945-1968*. Seminaret fandt sted på Syddansk Universitet i Esbjerg. Der var i alt 28 deltagere og otte oplægsholdere, som fremlagde forskellige vinkler på arbejderbevægelsen og den kolde krig. Seminarets mange udbytterige diskussioner er refereret i *Arbejderhistorie*, nr. 1, 2000. Bestyrelsen mener, at seminarrets succes kræver en gentagelse – måske ikke hvert år, men så hvert andet. Ideen er at tage forskellige emner op, som er oppe i tiden, og hvor arbejderbevægelsens historie kan give et andet billede end det, der ellers fremstilles.

Den 8. december 1999 løb den årlige uddeling af Arbejderhistorieprisen af stablen. Prisen blev delt i to førstepladser. Dels til etnologen Niels Jul Nielsen for en

ph.d.-afhandling om arbejder- og virksomhedskulturen på B&W 1850-1920. Dels til historikeren Niels Groth for et speciale om kommunisterne og strejkerne i 1956. Prisdelingen resulterede desværre kun i en lille skare fremmødte i Arbejdermuseets Café & Ølhalle. Dette medførte en efterfølgende diskussion mellem stifterne af prisen, Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv, Arbejdermuseet og SFAH, om uddelingens form, som giver alt for lidt opmærksomhed i offentligheden – og især i forhold til pressen. De tre partnere vil arbejde videre med en ny form, der kan kombinere uddelingen med et fagligt indhold, f.eks. en forelæsning, ligesom overrækelsen nok skal ske på et andet tidspunkt end i den travle julemåned. Af praktiske grunde ændres formen formentlig først fra 2001.

SFAH's skriftserie er blevet forøget med Knud Knudsen *Arbejdskonflikternes historie i Danmark*. Bogen blev udgivet næsten på dagen for Septemberforligets 100 år. Der blev i den anledning afholdt en reception den 6. september 1999 i Arbejdermuseets Café & Ølhalle, hvor Knud Knudsen holdt foredrag om Septemberforligets betydning for arbejdsmarkedets parter. Bogen har allerede på nuværende tidspunkt tjent sig hjem. Det øvrige bogsalg fremgår af regnskabet.

De fremtidige udgivelsesplaner for skriftserien er blevet diskuteret af bestyrelsen i løbet af perioden, idet en afløser for *Kampen for en bedre tilværelse* er under overvejelse. På SFAH's forrige generalforsamling var der også en diskussion om en ny bog, der skulle give et historisk rids over arbejdernes og arbejderbevægelsens historie. Besty-

relsen har overvejet at spledse to ideer, for det første at lade bogen være et historisk oversigtsværk kronologisk fremført, for det andet at supplere med dybdegående kapitler om vigtige emner. Bestyrelsen lægger op til at bruge et seminar til idéudvikling, hvor både bogens emner og skæring af stoffet behandles.

SFAH's øvrige udgivervirksomhed med Arbejderhistorie foregår planmæssigt, og tidsskriftet består som sædvanlig af mange interessante artikler med en god bredde i emnerne. Bestyrelsen siger tak til redaktionen for endnu en flot årgang af tidsskriftet.

Markedsføringen af Selskabet og dets udgivelser er meget vigtig. Derfor har bestyrelsen valgt at bruge flere midler til det. Der er i beskedent omfang blevet annonceret i *Aktuelt* og *Information*; det er forholdsvis billigt, og det rammer vores målgruppe. Annonceringen har da også medført et øget salg af bøger og tidsskrifter – tillige med enkelte indmeldelser. Bestyrelsen ønsker mere skub i markedsføringen. Der er dog problemer med manglende tid, idet markedsføringen er baseret på frivilligt arbejde. Løsningen er en klart afgrænset plan for annoncering ved f.eks. udgivelser i skriftserien.

Bestyrelsen lægger op til fortsat annoncering også i andre aviser som f.eks. *Politiken*, udgivelse af et nyt bogkatalog, et semesterfremstød for at få flere studerende til at melde sig ind i SFAH og desuden skal web-stedet være med til at synliggøre Selskabet. Efter mange tilløb åbnede web-stedet den 22. marts 2000. Her præsenteres Selskabet til forskning i arbejderbevægelsens historie, bogudgivelserne og tidsskriftet. Der kan bl.a. be-

stilles bøger på hjemmesiden. Nogle af artiklerne fra Arbejderhistorie skal lægges ud på nettet for at vække interesse. Det er dog ret arbejdskrævende at scanne artiklerne ind, foruden at det kræver finansiering. Der skal derfor arbejdes videre med, hvordan disse problemer kan tackles.

Medlemstallet er lidt faldende. Det skyldes ikke udelukkende, at medlemmerne melder sig ud, men snarere en generel oprydning i restanterne. Den mere effektive rykkerprocedure har også betydet, at flere restanter har fået betalt deres kontingent. Det undrede alle, at Selskabet har så få kvindelige medlemmer (56 ud af 283 enkeltmedlemmer), hvilket burde give stof til eftertanke.

Lars K. Christensen meddelte, at han ønskede at takke af som formand for SFAH efter 5 år på posten, men at han stadigvæk ønskede at være med i bestyrelsen og fortsætte som web-redaktør. Han informerede om, at bestyrelsen ved genvalg agter at konstituere sig med Torsten Lange som formand.

Til sidst takkede formanden på bestyrelsens vegne Statens Humanistiske Forskningsråd for bevillingen i 1999 og ABA for husly.

Beretningen blev herefter sat til debat. Debatten vedrørende beretningen var meget konstruktiv og omfattede mange emner og ideer til SFAH's videre fremtid.

Tommy P. Christensen og Vagn Oluf Nielsen var enige om, at seminaret om den kolde krig var glimrende. Torsten Lange pointerede, at selvom seminaret blev afholdt i Esbjerg, var det ikke et problem at få deltagere til at rejse dertil.

Anette Eklund Hansen rede-

gjorde for det indsendte materiale til Arbejderhistorieprisen. Der indkom 13 afhandlinger af forskellig art – fra bachelor- til ph.d.-niveau og med stor variation i emnerne. Problemet er altså ikke, at de studerende ikke ved, at prisen findes, men derimod at få dem til at komme til selve overrækkelsen.

Henning Grelle mente, at en genudgivelse af *Kampen for en bedre tilværelse* med en tilføjelse af de seneste 20 års begivenheder ville være en dårlig idé. Han foreslog i stedet en ny bog om de seneste 50 år. Eller også kunne pengene bruges på websiden. Henning Grelle oplyste, at Selskabet kan få licens for at lægge et helt nummer af Arbejderhistorie på nettet.

Lars K. Christensen fandt det interessant, at Selskabet kunne få licenspenge for at lægge trykt materiale på nettet, og lovede, at det ville blive nærmere undersøgt. Med hensyn til afløseren for *Kampen for en bedre tilværelse* mente han, at der var behov for en bred fremstilling ud fra en syntese, som samtidig rummede plads til en uddybning af udvalgte emner, hvor der kunne gengives forskellige holdninger til den store historie. Desuden skulle fremstillingen suppleres med en historiografi.

Henning Grelle foreslog, at bogen kunne fremstilles som en *Arbejderbevægelsens hvem, hvad, hvor*, som også Gerd Callesen for kort tid siden havde foreslået. Klaus Petersen mente, at det ville blive for meget, hvis bogen både skulle være en syntese, en historiografi og en række emneartikler med alternative syn på historien. Artiklerne vil hurtigt komme til at virke forkert i en bog, de skal hellere udgives i Arbejderhistorie.

Johnny Laursen fortalte, at bestyrelsen ikke har en færdig model for, hvordan bogen skal udformes.

Vagn Oluf Nielsen gav udtryk for, at en debat om, hvordan bogen skal opbygges, er en god idé. Forfatterne til *Kampen for en bedre tilværelse* kunne på denne måde redegøre for problemerne bag deres udgivelse, det kunne måske være til hjælp for forfatterne af den nye bog.

Torsten Lange gjorde opmærksom på, at bogen skal kunne tjene udgifterne ind, samt at detastede med at komme i gang, fordi det tager lang tid at skrive bogen. Der er jo også mange andre tidskrævende projekter for Selskabet, bl.a. skal der fremstilles et emneindeks for Arbejderhistorie. Et andet vigtigt projekt er SFAH's 30 års jubilæum den 4. december 2000.

Anette Eklund Hansen oplyste, at det næste temanummer af Arbejderhistorie vil handle om arbejderbevægelsen og familiepolitik. Torsten Lange takkede redaktionen for endnu en flot årgang af tidsskriftet.

Henning Grelle fortalte, at ABA ville genoptage ideen med at afholde foredrag – som måske kunne foregå i samarbejde med SFAH. Leif Thorsen bekræftede, at der var stor interesse for foredrag. Torsten Lange foreslog, at ABA kunne lægge invitationer til foredrag i Arbejderhistorie, det koster ikke noget. På bog-messen kunne SFAH afholde foredrag med forfattere til artikler og bøger udgivet af Selskabet. Klaus Petersen foreslog, at SFAH kunne afholde foredrag som oplæg til Arbejderhistories temanumre. Johnny Laursen gjorde opmærksom på, at hvis der skulle komme deltagere fra Jylland skulle det være for mere end et foredrag.

Henning Grelle foreslog, at medlemskontingenterne skulle differentieres, så pensionister skulle betale mindre. Det ville muligvis give flere medlemmer. Desuden skulle det være muligt at give gaver til SFAH. Lars K. Christensen forklarede, at det var for at trække nye varige medlemmer til SFAH, at studerende fik rabat. På det tidspunkt hvor rabatten blev indført, manglede der studerende blandt Selskabets medlemmer. SFAH ville helt sikkert tabe penge ved at give rabat til pensionister, og det ville næppe tilskynde pensionister til at melde sig ind. Torsten Lange fortalte, at kontingentsnedsættelse for pensionister blev diskuteret for fire-fem år siden. Bestyrelsen kan tage det op igen.

Bestyrelsen vil ikke provokere til udmeldelser ved at forhøje kontingentet, derfor anbefales det bevare kontingentet konstant også for næste år.

Beretningen blev enstemmigt vedtaget.

Fremlæggelse og godkendelse af årsregnskabet

Regnskabet blev fremlagt af kassereren, som forklarede, at der var et overskud på knap 1.000 kr. Torsten Lange gjorde opmærksom på, at Arbejderhistorie står for godt halvdelen af indtægterne ved salget af SFAH's udgivelser. Især har nr. 4, 1999 solgt godt, idet FIU købte 700 stk. Årgang 1999 har givet foreningen et overskud på 23.000 kr.

Regnskabet var godkendt af Karen Pedersen (revisor) og af Vagn Oluf Nielsen (revisorsuppleant), da Niels Finn Christiansen (revisor) holdt foredrag på revisionstidspunktet.

Regnskabet blev enstemmigt godkendt.

Indkomne forslag

Der var ingen indkomne forslag.

Valg af bestyrelse og revisorer

Fem bestyrelsesmedlemmer var på valg: Torsten Lange, Lene Wul, Michael Kjeldsen, Johnny Laursen og Lone Palm Larsen. De ønskede alle genvalg, og blev valgt af generalforsamlingen. Som bestyrelsessuppleant til bestyrelsen blev Trine Lindén valgt. Alle valgt med applaus.

De to revisorer, Niels Finn Christiansen og Karen Petersen blev foreslået genvalgt af bestyrelsen. De blev genvalgt af generalforsamlingen. Som revisorsuppleant blev Vagn Oluf Nielsen genvalgt. Alle tre blev valgt med applaus.

Eventuelt

Lars K. Christensen orienterede om opslaget til Arbejderhistorieprisen.

Det blev foreslået, at der i anledning af det forestående 30 års jubilæum den 4. december 2000 skulle arrangeres en reception og foredrag. Det lægges op til bestyrelsen at festliggøre dette.

Dirigenten takkede for god ro og orden, og generalforsamlingen blev hævet kl. 21.10.

Lone Palm Larsen

Forsvar af afhandling

En proletar slår ikke sine børn

Offentligt forsvar af ph.d.-afhandling

21.juni 2000 kl 14 på Danmarks Lærerhøjskole

John Bertelsen: "En proletar slår ikke sine børn. Otto Felix Kainitz' pædagogik i "Det Røde Wien" 1918-1937"

Projekter og afhandlinger

ABA har indtil 30. april 2000 modtaget meddelelse om følgende afhandlinger under udarbejdelse:

Arbejderbevægelsen og de fremmede

Bachelorprojekt ved Historisk Institut, Københavns Universitet

I projektet undersøges den politiske og faglige arbejderbevægelses reaktion på indvandringen til Danmark i begyndelsen af 1900-tallet. Indvandrerne kom delvis til at fungere som løntrykkere. Hvordan reagerede bevægelsen på det, for eksempel ved lovforslag? Undersøgelsen bygger på den eksisterende litteratur om indvandringen fra Sverige, Polen og Rusland og på LO's arkiv. Forventes afsluttet i sommeren 2000

Esben Birk Mortensen

Kretavej 19, 5. th.

2300 København S

Tlf. 32 84 45 03

Social Housing after 1945: A comparison between Denmark and Britain

Ph.d.-afhandling ved University of Northumbria

Forventes afsluttet 2002

Lorna C. Goldsmith

Flat 3, 15 Hunters Road

Newcastle-u-Tyne

NE24 AP, England

e-mail:

lorna.goldsmith@unn.ac.uk

Analyse af efterlønnens opkomst og vedtagelse i 1979

Speciale ved Historisk Institut, Københavns Universitet
Udgangspunktet er SiD's henvendelse i 1975 til regeringen og Folketinget om etableringen af en efterløn. Med baggrund i SiD's henvendelse kom VS, SF og CD med forslag i slutningen af 70'erne. Hvilke politiske motiver lå bag? Specialet vil derudover behandle velfærdsstaten og pensionspolitikken i bredere forstand.

Forventes afsluttet januar 2001
Morten Georg Hansen
Løgstørgade 14, 1. tv.
2100 København Ø
Tlf. 35 38 76 20
e-mail: bjerregaard.hansen@tel-iamail.dk

Profit- og produktionspristeorien i Marx' kritik af den politiske økonomi

Speciale ved Filosofisk institut, Københavns Universitet
Hensigten er at præcisere – og til dels løse – nogle af de fremstillingslogiske og kvantitative problemer, der er forbundet med Marx' udarbejdelse af profitteorien i Kapitalens bind III. Forventes afsluttet i sommeren 2000

Tomas Hutters
Meinungsgade 16, 1. th.
2200 København N
Tlf. 35 35 59 00
e-mail: thutters@stud.hum.ku.dk

Kulturpolitikken under Besættelsen

Speciale ved Institut for Historie, Århus Universitet
Forventes afsluttet i foråret 2000
Tommy Jakobsen
Skejbyparken 364, st., lejl. 8

8200 Århus N
Tlf. 86 78 22 23

Dansk neutralitetspolitik under Abessinien-krisen

1. + 2. moduls projekt ved Institut for Historie, Roskilde Universitetscenter
Projektet handler om Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitik i 1930'erne. Vi vil fokusere på de danske tiltag i forbindelse med Folkeforbundets håndtering af krigen mellem Italien og Abessinien i 1935-36. Hvordan ændrede Abessinien-krisen dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik? Vi er især optaget af at finde ud af, hvordan de store partier opfattede Danmarks status, muligheder og fremtid på den storpolitiske arena.

Projektet forventes afsluttet i juni 2000.

Kontaktperson for gruppen:
Knud Jeppesen
Morbærhaven 9-3
2620 Albertslund
Tlf. 43 46 48 09
e-mail: knud@aub.dk

Ploven og samlebandet. Teknologiens indflydelse på mennesker

4-års-speciale ved Lærerseminaret, København
Hvordan opfatter mennesker sig selv i forhold til teknologien? Forventes afsluttet i sommeren 2000

Sofus A. Jørgensen
Askøgade 10, 4. tv.
2100 København Ø
Tlf. 39 18 69 14
e-mail: sofus69@hotmail.com

Som Piggkæppen paa Studens Nakke – en indledende undersøgelse af markedsøkonomien som samfundssystem

Ph.d.-afhandling ved Roskilde Universitets Center
Mit udgangspunkt er, at markedsøkonomien kan forstås og beskrives som et socialt system med selvstændige og ødelæggende virkninger på menneske og samfundsdannelsen. Jeg vil udvikle en teori om markedsøkonomien som et socialt system med basis i moderne systemteori (Luhmann). Teorien efterprøves empirisk ved at undersøge udviklingen i den økonomiske teori i perioden fra 1873 til 1995 med Danmark som case og *Nationaløkonomisk Tidsskrift* som hovedkilde.

Afhandlingen forventes indleveret i sommeren 2000

Jens Laugesen
Brøndkærvej 13, 4. th.
2500 Valby
Tlf. 36 16 67 88
e-mail: jlaugese@no.oracle.com

Radikaliseringen der førte til Blekingegade-gruppen

Speciale ved Institut for Historie, Roskilde Universitets Center
En undersøgelse af udviklingen på den yderste danske venstrefløj med fokus på udviklingen indenfor Kommunistisk Arbejds-kreds (KAK), der førte til KAManifest's oprettelse og senere til dannelsen af Blekingegade-gruppen. Gruppernes mål, midler og verdensbillede belyses. Forventes afsluttet i maj 2000

Andreas Nawrocki
Konghøjgade 7, 2. sal
1675 København V
Tlf. 33 79 02 08
Lars Jakob Andersen

Sdr. Fasanvej 48, st.th.
2000 Frederiksberg
Tlf. 36 46 39 93
e-mail: hanne-lars@get2net.dk

Dansk sikkerhedspolitik 1954-1962 – ideologiske præferencer kontra realpolitiske muligheder

Speciale, Aarhus Universitet
Med fokus på Algerkrigen 1954-1962 vil jeg vurdere, hvordan dansk sikkerhedspolitik skabes i lyset af Danmarks ideologiske præferencer og landets realpolitiske muligheder. Kildemateriale: ministerprotokoller, privattarkiver, Udenrigsministeriets arkiv, FN, Udenrigspolitisk Nævn m.m.

Forventes afsluttet i januar 2001
Anne Mette Grønborg Rasmussen
Skovvangsvej 156, 2. tv.
8200 Århus N
Tlf. 86 16 15 35
e-mail: amgrasm@hotmail.com

Dagbladet Aktuelt

Praktikrapport, Nordisk filologi ved Københavns Universitet
Organisationsanalyse af dagbladet Aktuelt, herunder specielt kulturstoffet.

Aflleveres i sommeren 2000
Maja Hahne
Gl. Kongevej 33A, 4. tv.
1610 København V
Tlf. 33 21 55 20
e-mail: maja.hahne@aktuelt.dk

Det kooperative Fællesråd i Aarhus

Monografi
Arbejderkooperationes historie i Århus med henblik på organisationsdannelsen.

Forventes afsluttet i efteråret 2000
Hans Jørgen Hansen,

Niels Christian Nielsen
Århus Bymuseum
Carl Blochs Gade 28
8000 Århus C
Tlf. 86 13 28 62
e-mail: hjhansen@bymuseet.dk,
ncnielsen@bymuseet.dk

Skiftet i dansk arbejdsmarkedspolitik

Bachelorprojekt ved Københavns Universitet
Fra ATB ordningen i 1979 og frem til arbejdsmarkedsreformen i 1994 har arbejdsmarkedspolitikken gennemgået et skifte fra en passiv, forsørgende politik til en aktiv, individorienteret politik. Dette analyseres og forklares ved inddragelse af diskursanalyse.

Forventes afsluttet i sommeren 2000
Anders Hermansen
Frederiksborggade 48 C, 2.
1360 København K
Tlf. 33 14 87 14
e-mail:
a_hermansen@hotmail.com

Erindringens kildeværdi

Bacheloropgave ved Københavns Universitet
Hvordan forandrer erindringen sig over tid? Kan man påpege nogle karakteristiske træk, som kan have betydning ved brugen af erindringen som kilde?

Forventes afsluttet i juni 2000
Michael Heuing
Lautrupvang 27, v. 61
2750 Ballerup
Tlf. 44 97 48 00
e-mail: michael@heuing.com

En historiografisk analyse af samleværkerne Danmark besat og befriet og Danmark under besættelsen

Bachelorrapport, Roskilde Universitets Center

Projektet ønsker ud fra en gennemgang af perioden 1943-48 og af værkernes ophavssituation at analysere værkernes syn på Danmarks rolle under besættelsen. Analysen vil koncentrere sig om billedet af modstanden og af forholdet mellem modstandsbevægelse, befolkning og politikere. Er der tale om en harmoniserende historie, der fokuserer på sammenhold, eller lægges der vægt på brud og splittelse?

Forventes afsluttet i sommeren 2000
Jacob Loesch, Danny Pang,
Clea Jerlang og Bjarne Følner
Hollændervej 22, st.th.
1855 Frederiksberg C
Tlf. 26 28 68 08
e-mail: jacob@get2net.dk

AOF – oplysning eller agitation

Opgave ved Historisk Institut, Aarhus Universitet
Projektet vil forsøge at belyse, hvilke tanker de fire stiftende forbund havde gjort sig vedrørende AOF's funktion.

Forventes afsluttet i juni 2000
David Møller Madsen
Snogebæksvej 17, vær. 16
8210 Århus V
Tlf. 87 44 61 51

Kurt Schumachers Europa-konception

*Speciale ved Københavns
Universitet*

En undersøgelse af Kurt Schumachers Europa-konception med særlig vægt på spørgsmålet om, hvorvidt Schumacher var tysk nationalist fremfor socialistisk europæer. I specialet behandles Petersberger Abkommen, Europarådet, Ruhrspørgsmålet, remilitariseringen m.v.

Afsluttes i sommeren 2000

Arne Schmidt-Petersen

Fridtof Nansens Plads 8, 3. tv.

2100 København Ø

Tlf. 35 26 23 28

Militærnægternes historie i Danmark

Artikel og afhandling

Militærnægternes historie i Danmark fra 1917 til i dag. Hvordan opstod retten til nægtelse? Udviklingen i nægteres forhold. Årsager til militærnægtelse.

Michel Steen-Hansen

Jørgen Roedsvej 1

4100 Ringsted

e-mail: msh@ringsted.dk

Kvinder, familieret og familiepolitik i Danmark og Vesttyskland 1959- 1970

*Dissertation ved universitetet i
Kiel*

Afhandlingen bygger især på Folketingets og Forbundsdagens forhandlinger og relevante betænkninger.

Forventes afsluttet i 2001

Maren Wichmann-Siegfried

Speckenbeker Weg 100

D-24113 Kiel

Tlf. 0049 431 65 93 373

e-mail: maren.wichmann@t-online.de

Udgivelser

Socialismens Historie fra de ældste Tider indtil vore Dage

De forskellige bibliografier over den tidlige arbejderbevægelses udgivelser anføres altid Benoit Malons *Socialismens historie* i to bind. Dette værk er endog blevet undersøgt i en artikel i Arbejderhistorie (35/1990) på baggrund af P. Knudsens bidrag til den. Imidlertid viser det sig, at der findes et yderligere bind af Malons værk på dansk, som ganske vist er en lidt underlig udgivelse, den standser nemlig midt i en sætning på s. 160.

Malons værk blev først bragt som serie i Social-Demokraten fra 11. april til 5. juli 1883 og fra 14. februar til 4. juli 1884. Disse to bind udkom derefter i en trykt udgave med forlagsbetegnelsen *Social-Demokratens Føljeton* i 1883 og 1884, trykt i Nicolai Cohens bogtrykkeri. På samme måde udkom også en anden af Social-Demokratens serier i 1884, nemlig Stepnjaks *Det underjordiske Rusland* (bragt i avisen juli-august 1884); oversat fra tysk af S.K. (= journalisten Sejr Kjeldskov); den blev sidenhen udgivet som bind 2 af *Socialistisk Bibliotek* i 1885.

Socialistisk Bibliotek udkom i årene 1885-1889 med i alt 8 bind, idet bind 6, som var afsat til Kapitalens 3. bind, ikke udkom. Bind 8 og 9 var genoptryk af Benoit Malons *Socialismens historie* bind 1 og 2, idet nogle kapitler tilsyneladende var sprunget over, således kapitel VIII, hvor kun *Anhang* indeholdende nogle centrale dokumenter var medtaget i bogen. Det viser sig nu, at Det Kongelige Bibliotek derudover har bind 3 af

Malons historie i samme serie og nummereret som bind 10 af *Socialistisk Bibliotek*, som var 'udgivet af Det socialdemokratiske Arbejderparti i Danmark'. Denne *Tredje Del: Socialismens Historie i England, Tyskland og Rusland* består af kapitel XXI og en note til kapitel XXII (s. 1-50), kapitel XXIII (s. 51-125) og kapitel XXIV (s. 126-160), men ophører som nævnt midt i en sætning – af den upræcise indholdsfortegnelse kan man slutte, at der skulle have været ca. et ark mere. Tredje Del havde ikke i forvejen været bragt i Social-Demokraten, og der er ikke fundet oplysninger om, hvorfor bogen ikke blev afsluttet og udgivet. Det fragment, som Det Kongelige Bibliotek har, er så vidt vides det eneste bevarede eksemplar – man kan gætte på, at det er blevet afleveret fra trykkeriet – det er indbundet sammen med bind 1 og 2 af værket.

Det er muligt, det var kommet Socialdemokratiets hovedbestyrelse for øre, at Benoit Malon havde misbrugt P. Knudsens analyse til at lave en fortegnet fremstilling af den danske arbejderbevægelses udvikling. Men den del af Malons franske værk var allerede udkommet i 1884, og det er usandsynligt, at det skulle have taget hovedbestyrelsen fem år at opdage det. Måske var det især det forhold, at Malon havde samarbejdet med Jacqueline Liljenkrantz, som i 1884 havde brudt med Socialdemokratiet og havde ladet sig betale af konservative til at angribe partiet i en nystartet avis, der fik hovedbestyrelsen til at sætte en stopper for udgivelsen af bind 10; dette samarbejde var i samtiden ikke særlig kendt, og det kan have taget sin tid, inden hovedbestyrelsen fik rede på det. Af

protokollen for Socialdemokratiets hovedbestyrelse i 1889, et år hvor diskussionen mellem 'de revolutionære' og 'de reform-søgende' optog megen tid, fremgår der intet som helst. Udgivelsen er ikke nævnt.

Litteratur

Gerd Callesen: "Et nyt og godt våben". Socialdemokratiets forlagspolitik i forrige århundrede, i: *Arbejderbevægelsens bibliotek og arkiv. Årsskrift* 1988 s. 8-15.

Hans Dam Frandsen: *Fortegnelse over indlæg fra udenlandske socialister og udenlandske socialistiske blade i "Socialisten" og "Social-Demokraten" 1871-1913*

Hovedopgave ved Danmarks Biblioteksskole, 1976.

Hanne Nørregaard Hansen: "Le socialisme en Danemark" – En dansk arbejderbevægelses historie i oversættelse, i: *Arbejderhistorie*, nr. 35, 1990 s. 59-66.

Tove Svendsen: *Arbejderbevægelsens udgivelser fra 1871-1919. En bibliografi – ABAs bibliografiske serie, 4 – ABA, København 1987.*

Gerd Callesen

Utrykte afhandlinger

I løbet af 1999 er følgende afhandlinger tilgået ABA's samling af specialer og opgaver fra videregående uddannelsesinstitutioner:

Janus Broe Andersen og Thomas Bille Winkel.

Afviklingen af de formelle bånd – en symbolsk handling?

En historisk analyse af forholdet mellem Socialdemokratiet og fagbevægelsen (LO) i årene 1987-1999

Roskilde, 1999, 104, (10) s.

Historie modul 3 ved Institut for Historie og Samfundsforhold, Roskilde Universitetscenter.

Andersen, Finn

Alderdomsunderstøttelse i Danmark i 2. halvdel af 1800-tallet

En analyse af alderdomsunderstøttelseskassernes udbredelse og virksomhed i danske landsogne, købstæder samt på industrielle virksomheder

Århus, 1998, 4 bd. (490, 36 bl.): ill.

Ph.d.-afhandling ved Historisk Institut, Aarhus Universitet.

Banke, Cecilie Felicia Stokholm Den sociale ingeniørkunst i Danmark

Familie, stat og politik fra 1900 til 1945

Roskilde, 1999, 192 s.

Ph.d.-afhandling ved Institut for Historie og Samfundsforhold, Roskilde Universitetscenter.

Bjerggren Nielsen, Jesper Kunsten, litteraturen og socialismen i begyndelsen af det 20. århundrede

Edvard Munch og Martin Andersen-Nexø

Kbh., 1999, 12, (6) s.: ill.

Opgave ved Institut for Historie, Københavns Universitet.

Borchsenius, Søren

Formandsskiftet i Socialdemokratiet 1992

Kbh., 1999, 30 bl.

Projekt på historie, Københavns Universitet.

Bududu, Carine Nielsen

Fagforeninger, altruisme og forklædt fagforeningsattitude

En analyse af Dansk Socialrådgiverforening og HK/Kommunals involvering i dansk socialpolitik

Kbh., 1999, 2 bd. (120, 27 bl.).

Speciale ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Christensen, Lars K.

Det moderne arbejde

Kulturelle og institutionelle forandringer af arbejdet i den danske tekstilindustri 1895-1940

Kbh., 1998, 341 s.: ill.

Ph.d.-afhandling ved Det humanistiske Fakultet, Københavns Universitet.

Dhyrbye, Jonas Kold

Socialdemokratiets forandring

En analyse af Socialdemokratiet i perioden 1982-1997 med brug af Harmel & Jandas teoriapparat fra artiklen "Party goals and party change"

Kbh., 1999, 119 bl.

Speciale ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Jeppé Juhl og Henry Thingvad
Direktøren og svikmøllen

En beskrivelse af Sammenslutningen af Firma-Funktionærer og dens kontroversielle direktør: et fænomen i dansk fagbevægelse

Århus, 1988, 93, (13) s.: ill.
Hovedopgave ved Danmarks Journalisthøjskole.

Dreyer Pedersen, Martin
Arbejderlitteratur og kultur

Med 1930'ernes og 1970'ernes arbejderlitteratur som udgangspunkt.

Kbh., 1999, 29 bl.
Bacheloropgave ved Institut for Nordisk Filologi, Københavns Universitet.

Elbjørn, Kasper
Den grimme ælling

En analyse af Statsministeriets reorganisering i 1994.

Kbh., 1998, 32, (3) bl.: ill.
Bacheloropgave ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Engell-Hedager, Henrik
Solidaritet og socialpolitik under forandring

Århus, 1998, 94 bl.

Speciale ved Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet.

Trine Blücher Brun ... (m.fl.)
Falmer den røde rose?

En komparativ analyse af Socialdemokratiet og Labour's politi-

ske og ideologiske udvikling / Kbh., 1999, 65 bl.

1. årsprojekt, Språk ved Handelshøjskolen i København.

Fluger Callesen, Louise
Regulerende - reguleret

Et bidrag til en statsteoretisk udbygning af regulationsteori.

Kbh., 1999, iii, 100 bl.
Speciale ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Frisk, Per Gidionsen
"Das Schiff verlässt den Lotzen (i.e. Lotsen)"

Den sikkerhedspolitiske diskussion i det tyske socialdemokrati 1949-1984.

Kbh., 1997, 102 s.
Speciale ved Historisk Institut, Københavns Universitet.

Gronenberg, Jesper
Danmarks Kommunistiske Parti under Hitler-Stalin-Pagten 1939-1941 = The Communist Party of Denmark during the Nazi-Soviet Pact 1939-1941

Odense, 1999, 101, iii s.
Specialeafhandling ved Center for Historie, Syddansk Universitet.

Groth, Nils H.
Kommunisterne og uroen på det danske arbejdsmarked i foråret 1956

Roskilde, 1999, 100 bl. : ill.
Speciale ved Institut 5, Historie, Roskilde Universitetscenter.

Hartvig Sørensen, Thomas
DKP's motivation for at indlede enhedsforhandlingerne i 1945

Kbh., 1999, 36 bl.
Bacheloropgave ved Institut for Historie, Københavns Universitet.

Hedengran Jacobsen, Lene
Landbokvinder i mellemkrigstiden

Kbh., 1999, 49, (29) bl.
Hovedopgave ved Danmarks Biblioteksskole, København.

Henriksen, Lars
En hårfin balance

En analyse af dansk markedspolitik 1957-61.

Århus, 1999, 101 s.
Speciale ved Historisk Institut, Århus Universitet.

Holt Nielsen, Knud
Kampen om elevbevægelsen

Landsorganisationen af elever 1969-1985

Roskilde, 1999, 122, (13) s.
Historiespeciale ved Roskilde Universitetscenter.

Holt Nielsen, Knud
Uddannelseskampen i 80'erne

Bertel Haarder og elevbevægelserne.

Roskilde, 1997, iii, 189 s.
Pædagogik modul 2A, ved Roskilde Universitetscenter.

Jessen, Mette-Astrid
Mellem Norden og Europa

En analyse af det danske socialdemokratis stillingtagen til op-

bygningen af Europarådet.
Århus, 1999, 105 bl.
Hovedfagsspeciale ved Historisk Institut, Aarhus Universitet.

Juul Christiansen, Flemming
Partier og interesse-organisationer

Personsammenfald mellem de ledende organer i henholdsvis LO og Socialdemokratiet samt landbrugets organisationer og Venstre i perioden 1961-1998.
Kbh., 1999, 24, (8) s.
Fri opgave ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Kjærgaard, Erik
Billet til utopia

En institutionel analyse af gæstfrihedsteknikker i danske rejseberetninger fra kulturrevolutionens Kina 1966-76.
Roskilde, 1999, 96, VII bl.
Modul 3 projekt i historie, Roskilde Universitetscenter.

Kjærgaard, Erik
Det indre utopia

En socialpsykologisk diskursanalyse af danske rejseberetninger fra kulturrevolutionens Kina 1966-76.
Roskilde, 1999, 196, XIX s.
Speciale ved Internationale Udviklingsstudier, Roskilde Universitetscenter.

Kjærgaard, Jacob Friis
Her kommer fra dybet – den slingrende armé!!!

En undersøgelse og sammenligning af Fernando Linderberg og Carl Westergaards kamp for at organisere de danske landarbejdere 1890-1915.
Kbh., 1999, 32 s.

Projekt opgave, område 4 ved Institut for Historie, Københavns Universitet.

Klos, Michael
De tyske arbejdere og krigssamfundet 1914-18 med Flensborg som eksempel.

Århus, 1991, (114) bl.
Speciale ved Århus Universitet.

Lang-Jensen, Sebastian
Mellem nation og internationalisme
DKP's politiske linie 1945-48 belyst ud fra nationale og internationale forhold.

Kbh., 1997, 30 bl.
Bachelorprojekt ved Institut for Historie, Københavns Universitet.

Lassen, Tinus Frode
At forklare fagbevægelsen

LO-systemets strukturdebat og -udvikling i organisationsteoretiske perspektiver.
Kbh., 1999, 93 bl.
Speciale ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Lisbjerg, Britt
Arbejdsrapport til 'Solidaritets og skruebrækkere'

Kbh., 1999, 30 bl.
Formidlingsopgave til bachelorprojekt ved Institut for Historie, Københavns Universitet.

Lisbjerg, Britt
Lærervejledning til 'Solidaritets og skruebrækkere'

Kbh., 1999, (40) bl.
Del af bachelorprojekt ved Institut for Historie, Københavns Universitet.

Lisbjerg, Britt
'Solidaritets og skruebrækkere

en kildesamling om strejkebrydere i Danmark 1890-1899.
Kbh., 1999, (104) bl.: ill.
Del af bachelorprojekt ved Institut for Historie, Københavns Universitet.

Johan Tinus, Hans Enggrob
Louis Pio ogflugten til Amerika

(Odense, 1996, 39 bl.
Metodeopgave ved Center for Historie, Odense Universitet.

Lyngbye, Jesper
ABA og brugerbetaling

Kbh., 1999, 16 bl.
3. semesteropgave ved Danmarks Biblioteksskole, København.

Parsholt, Jesper
Til belysning af forholdet mellem nation og klasse

Otto Bauer og Karl Renner 1899-1908.
Roskilde, 1999, 92, (13) s.: ill.
Historiespeciale ved Institut for Historie og Samfundsforhold, Roskilde Universitetscenter.

Jacob Skjødt Nielsen ... (m.fl.).
På bred frisindet basis
Roskilde, 1999, 93, (13) s.: ill.
På omslagets bagside: En analy-

se af Kulturkampen 1935-39.
Projektrapport i historie, modul 2-3, Roskilde Universitetscenter.

Nina Kløcker-Nielsen, Kenneth Johansen

En "skamplet" forsvandt

En illustreret analyse af Adelgade-Borgergadekvarteret før, under og efter totalsanering.

Roskilde, 1999, 194 s.: ill.

Geografi- og historiespeciale ved Roskilde Universitetscenter.

Skovsted Nielsen, Tina

Alle tiders rejser

Dansk turisme i et kulturhistorisk perspektiv.

Odense, 1999, 107 bl.: ill. (nogle i farver).

Speciale ved Center for Kulturstudier, Medier og Formidling, Odense Universitet.

Erik Lind Olsen, Stine Marie Dragsted

Socialdemokratiets forandring fra 1950 til 1990

Kbh.) 1999, 68 bl.: ill.

Bacheloropgave ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Stenner, Pernille

Frederik Dreier og hans samtid

Belyst ved hans deltagelse i litterære polemikker og ved hans bestræbelser inden for tidens arbejderforeninger.

Kbh., 1998, 2 bd. (116 bl.).

Speciale ved Historisk Institut, Københavns Universitet.

Steven Llewellyn Bjerregaard Jensen og Thomas Ekman Jørgensen

Studenteroprøret i Danmark 1968

Forudsætninger og konsekvenser. Kbh., 1999, 4 bd. (371 bl.)

Besvarelse af prisopgave ved Institut for Historie, Københavns Universitet.

Stig Ekblom, Kristian Høyen og Oliver Vanges

Syndikalisterne i Danmark

en antropologisk undersøgelse / Roskilde, 1999, 92 s.

Projektrapport, 2. modul, ved Institut for Historie og Samfundsforskning, Roskilde Universitetscenter.

Anne Havaleschka, Jens Hollesen

Tysklandsarbejdere

Odense, 1999, 47 bl.

Bachelorprojekt ved Center for Historie, Odense Universitet.

Elisabeth Kongsmark, Maria Pejter-Hansen

Tæppefald for fagbevægelsen?

En analyse af fagbevægelsens rolle nu og i fremtiden

Kbh., 1997, 55, (6) bl.

Hovedopgave ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Kenneth Schmidt Hansen og Kasper Elbjørn

Uglen, klostret og huset i Nyhavn

En analyse af baggrunden for Olsen-Planen og dens konsekvenser.

Kbh., 1999, 65, (11) bl.

Fri opgave ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Uhrskov Jensen, Morten

Danmark og Folkeforbundet 1918-1923

Et studie af de danske beslutningstageres syn på Danmarks neutralitetsstatus som følge af landets medlemskab af Folkeforbundet.

Kbh., 1999, 101 bl.

Speciale ved Institut for Historie, Københavns Universitet.

Weis, Florian

"And now - win the peace"

Die aussenpolitischen und internationalen Nachkriegsplanungen der britischen Labour Party während des Zweiten Weltkrieges (1939 bis 1945).

Hamburg, 1998, 514 bl.

Dissertation zur Erlangung der Würde eines Doktors der Philosophie des Fachbereiches Geschichtswissenschaft der Universität Hamburg.

Dorte Ellesøe Hansen